

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**Актуальні питання удосконалення законодавства про
працю та соціальне забезпечення**

Тези доповідей та наукових повідомлень учасників VII Міжнародної науково-
практичної конференції

(м. Харків, 29 вересня 2017 р.)

За ред. В.В. Жернакова

Харків
«Право»
2017

Чорноус О.В.,

канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри трудового та
господарського права факультету № 2
Харківського національного університету
внутрішніх справ
(м. Харків, Україна)

ПРАВО ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ НА ЩОРІЧНІ ВІДПУСТКИ ТА СТАН ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Утворення Національної поліції України стало одним із важливих кроків українського суспільства серед євроінтеграційних реформ та відбудови правової демократичної держави. Однак, серед нормативного та правозастосовного аспектів означеної реформи увагу науковців привертають численні недоліки та суттєві вади. Серед різноманітних аспектів реформування поліції, на нашу думку, доцільно зосередити увагу на новому законі «Про Національну поліцію», який регулює види щорічних відпусток поліцейських, їх тривалість, порядок обчислення та надання, так як недоліки у означених питаннях можуть стати підставами як для порушення трудових прав працівників поліції, так і для

нехтування з боку керівництва правом підлеглих на відпочинок. На сьогодні для працівників поліції все більшої актуальності набуває проблематика правового регулювання обчислення тривалості та порядку надання щорічних відпусток поліцейських, оскільки продуктивність праці та ефективність виконання поліцейським своїх безпосередніх обов'язків, відновлення сил та енергії поліцейського, його здоров'я, напрямую залежать від тривалості відпочинку, зокрема, відпусток.

Право працівника поліції на відпочинок – конституційне право, на яке, відповідно до ст. 45 Конституції України, має право кожен хто працює. Це положення знайшло своє відображення та деталізацію і у Кодексі законів про працю України, Законі України «Про відпустки», Законі України «Про Національну поліцію». Таким чином, принцип «право на відпочинок» займає суттєве місце у системі принципів сучасного трудового права, а відпустка, у свою чергу, є одним із значущих способів його реалізації.

Влучно з цього приводу висловився доктор юридичних наук О.М. Ярошенко, який на підставі аналізу законодавства України про працю, дійшов висновку, що «наша держава не тільки відтворила принципові положення Загальної декларації прав людини 1948 р. у питанні права на відпочинок, а й змогла їх розвинути та вдосконалити». Зрозуміло, що вдосконалення правового регулювання тривалості та надання щорічних відпусток для працівників поліції має особливу актуальність на сучасному етапі, так як обумовлено це, у першу чергу тим, що у даний час спостерігаються певні порушення права працівника поліції на відпочинок у процесі надання йому відпустки.

Правове регулювання щорічних оплачуваних відпусток працівника поліції, окремі питання обчислення тривалості таких відпусток та порядок їх надання поліцейським здійснюється, як було зазначено вище, спеціальним Законом України «Про Національну поліцію», а саме статтями 92 та 93 Закону

України в розділі IX Соціальний захист поліцейських та загальним законодавством про відпустки.

Так, аналіз ч. 1 ст. 92 та ч.ч. 1-3 ст. 93 Закону дозволяє дійти висновку, що закон передбачає для поліцейського два види щорічних оплачуваних відпусток, а саме:

а) щорічну основну оплачувану відпустку, про яку йдеться в ч. 2 ст. 93 Закону України «Про Національну поліцію», і її мінімальна, гарантована державою тривалість, повинна складати не менше ніж тридцять календарних днів, якщо законом не визначено більшої тривалості відпустки. Тобто 30 діб – це мінімальна тривалість щорічної основної оплачуваної відпустки, однак, вона може бути й більшої тривалості в окремих випадках, визначених законом.

Святкові та неробочі дні під час розрахунку тривалості щорічної основної відпустки не враховуються, тому якщо на період відпустки припадають святкові чи неробочі дні, її тривалість збільшується на відповідну кількість таких днів. Натомість вихідні дні до тривалості щорічних відпусток включаються як звичайні календарні дні.

б) додаткову оплачувану відпустку, яка, відповідно до ч. 3 ст. 93 Закону України «Про Національну поліцію», надається за кожний повний календарний рік служби в поліції після досягнення п'ятирічного стажу служби тривалістю один календарний день додаткової оплачуваної відпустки, але не більш як п'ятнадцять календарних днів.

Таким чином, право поліцейського на додаткову оплачувану відпустку, її тривалість, а також виплата грошової компенсації за невикористану таку відпустку залежить від наявності спеціальної підстави – досягнення п'ятирічного стажу служби в поліції, а не від відпрацьованого часу у відповідному робочому році.

Право на щорічну відпустку виникає у поліцейського з першого ж дня служби, проте для фактичного її отримання поліцейський повинен мати певний

стаж служби у поліції – відповідно до ч.4 ст.93 Закону України «Про Національну поліцію» тривалість чергової відпустки у році вступу на службу в поліції обчислюється пропорційно з дня вступу до кінця року з розрахунку однієї дванадцятої частини відпустки за кожен повний місяць служби.

До стажу служби в поліції, що дає право на надання поліцейському додаткової оплачуваної відпустки, згідно із ч. 2 ст. 78 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII, зараховуються:

1) служба в поліції на посадах, що заміщуються поліцейськими, з дня призначення на відповідну посаду;

2) військова служба в Збройних Силах України, Державній прикордонній службі України, Національній гвардії України, Управлінні державної охорони, Цивільній обороні України, внутрішніх військах Міністерства внутрішніх справ України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до закону, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки, Державній спеціальній службі транспорту;

3) служба в органах внутрішніх справ України на посадах начальницького і рядового складу з дня призначення на відповідну посаду;

4) час роботи у Верховній Раді України, місцевих радах, центральних і місцевих органах виконавчої влади із залишенням на військовій службі, на службі в органах внутрішніх справ України або на службі в поліції;

5) час роботи в органах прокуратури і суду осіб, які працювали на посадах суддів, прокурорів, слідчих;

6) дійсна військова служба в Радянській Армії та Військово-Морському Флоті, прикордонних, внутрішніх, залізничних військах, в органах державної безпеки та інших військових формуваннях колишнього СРСР, а також служба в органах внутрішніх справ колишнього СРСР.

Проаналізувавши означену норму можна дійти висновку, що стаж служби працівників колишньої міліції, які перебували на службі в органах

внутрішніх справ України на посадах начальницького і рядового складу з дня призначення на відповідну посаду зараховується до стажу служби в поліції, і відлік його продовжується далі. А отже, відповідно, і тривалість щорічної оплачуваної відпустки повинна бути більшою ніж у тих поліцейських, які вступили на службу вперше.

Відповідно, проаналізувавши ч. 1 ст. 78 та ч. 3 ст. 93 Закону України «Про Національну поліцію» можемо зробити висновок про правове закріплення другого різновиду щорічної оплачуваної відпустки для поліцейського – додаткової, та терміну її тривалості - не більше п'ятнадцяти календарних днів. У той же час, ні ст. 92, ні ст. 93, а ні жодна з інших статей Закону України «Про Національну поліцію» не визначає порядку надання відпусток, а встановлює лише особливості щодо визначення тривалості основної щорічної відпустки, визначає додаткові гарантії поліцейським права на відпустку, обмеження кола осіб, які мають право здійснювати відкликання з неї тощо. Не визначають особливого порядку надання поліцейським відпусток і інші Закони України.

Чергова відпустка надається поліцейському, як правило, до кінця календарного року. Щорічні основна та додаткова відпустки надаються поліцейському таким чином, аби їх було використано до закінчення робочого року. При цьому додаткова відпустка, за бажанням поліцейського, може бути приєднана до основної.

Відповідно до вимог ч.2 ст.92 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейському надаються також додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати (грошового забезпечення) та інші види відпусток відповідно до законодавства про відпустки. Положення ч. 2 ст. 92 означеного Закону має бланкетний спосіб викладення правила, з посиланням на інший законодавчий акт, визначаючи цим, не лише право на інші види відпустки відповідно до законодавства про відпустки, а й на умови та порядок їх надання визначених

загальним законодавством України про відпустки.

Отже, враховуючи положення ст. 45 Конституції України, ч. 1 ст. 78, ч. 1 ст. 92, ч. 1 - 4 ст. 93, Закону України «Про Національну поліцію», можна дійти висновку, що законодавець встановлює для поліцейського щорічні оплачувані відпусти, які складаються з щорічної основної оплачуваної відпустки тривалістю не менше тридцяти календарних днів, на яку мають право всі поліцейські, незалежно від займаної посади та характеру виконуваної роботи, та з щорічної додаткової оплачуваної відпустки тривалістю не більше п'ятнадцяти днів, для одержання якої необхідна наявність спеціальної підстави — досягнення п'ятирічного стажу служби в поліції.